

ЯК ВПОРАТИСЯ З ВТРАТОЮ ДОМУ? ПОРАДИ ПСИХОТЕРАПЕВТА

У Міжнародній організації ООН з міграції підраховали, що у травні 2022 року кількість українців, які вимушено покинули домівки, становила 7,1 мільйона людей. Усім їм психологічно важко впоратися з тимчасовою втратою дому. Найважче тим, кому немає куди повертатися, бо дім знищили.

/ стор. 12-13

Наречена з Вінниці влаштувала весільну фотосесію в квартирі, яка постраждала від удару російських ракет. Фото @demianiv

2-10

11-15

16-24

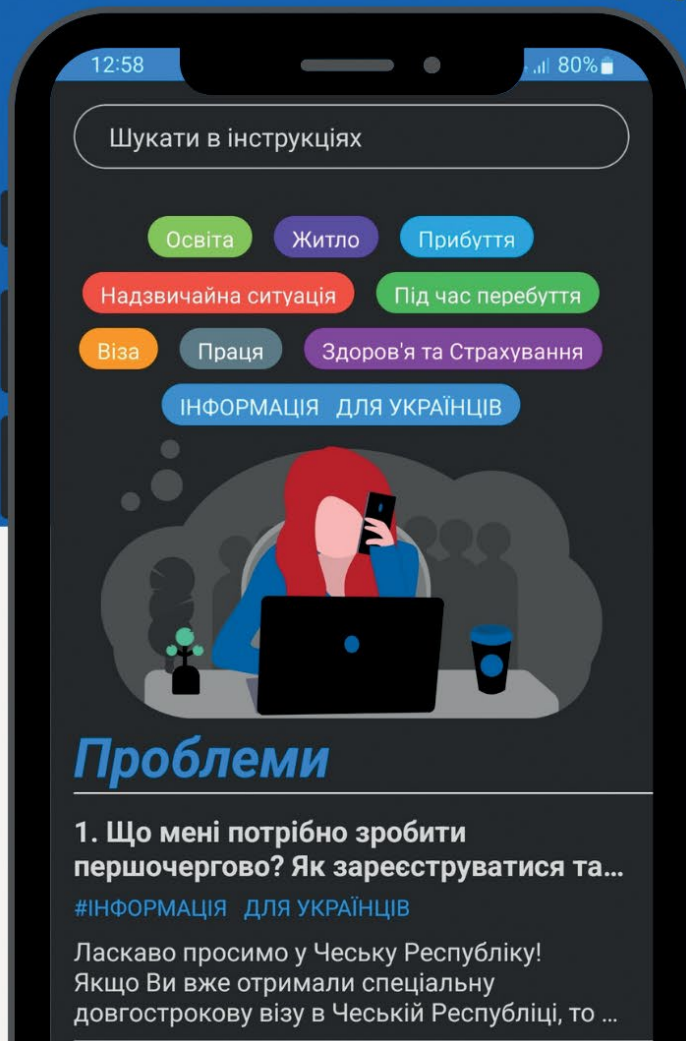
Колонка в соцмережі; хроніка громади; Євген Перебийніс прощається з Чехією; діаспора; на лінії вогню: історії українських жінок-військових.

Психологія: чи можна радіти під час війни? Як впоратися з втратою дому? Брендів, які досі не вийшли з Росії; Правила перебування в Чехії

Празьке дзеркало: Ані Свамі. Дозвілля: Чим зайняти дітей в літку? Де покатися в Чехії. Ретроспектива: 365 років зі смерті Хмельницького

Доступний новий мобільний додаток Smart Migration, який допоможе українцям зорієнтуватися після приїзду до Чехії та вирішити питання стосовно працевлаштування, освіти, охорони здоров'я, житла тощо. Програма доступна в Google Play як Smart Migration або скористайтеся цим QR-кодом.

Mobilní aplikace Smart Migration pomůže Ukrajincům s integrací v ČR.

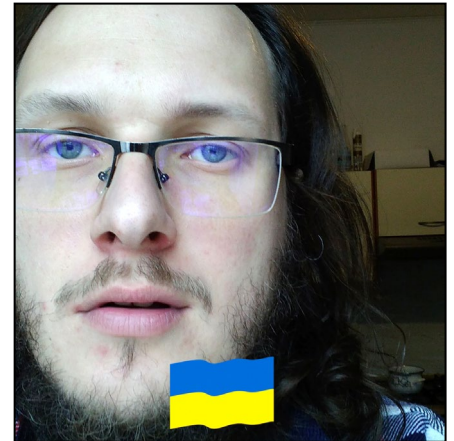
MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

ЩО РОБИТИ З П'ЯТОЮ КОЛОНОЮ?

Чехія масивно підтримує Україну. На банківському рахунку українського посольства, заснованому для допомоги Україні, набиравалося понад мільярд крон. І я за це вдячний своїм чеським співгромадянам. Разом з тим, серед нас живуть такі, хто підтримує російський терор і російські дії з ознаками геноциду.

Попри тенденцію, яка знижується, 75 % мешканців Чеської Республіки підтримують надання прихистку біженцям з України. Чехія прийняла понад 390 тисяч українців, що, перераховано на кількість мешканців, найбільше в Європі. Половина біженців, при цьому, знайшла прихисток в домівках чеських сімей. І за це я вам вдячний, мої друзі. Разом з тим, в Чехії знайдуться такі, хто залюбки втамує свою лють на людях у складній життєвій ситуації, засиплять їх лайкою і погрозами. Я сам бачив на машині в Літомнержіцях російський прапорець і думав, що мусять відчувати люди, які втекли від російських злочинів, шукаючи безпеки тут, глибоко в тилу, коли бачать цей символ вбивств і руйнування. Після чергового „прильоту“, на цей раз до Вінниці, моя стіна в соцмережі рясніє фотографіями вбитих дорослих і вбитих дітей, наповнюється їхніми історіями і спогадами їхніх близьких, їхньою біллю і фотографія-

ми квітів, які українці несуть на місце скоєного терористичного акту. У той самий час інтернетові дискусії під матеріалами з українською тематикою наповнюються отруйним виттям людських гієн, які поширюють російську пропаганду. Мовляв, йшлося про військову ціль. Мовляв, це самі ж українці і вбивають своїх дітей. Мовляв, так їм і треба, фашистам. Версій багато і вони суперечать одна одній, але це проросійським співгромадянам аж ніяк не заважає. Все це пропагандистське лайно кружляє інтернетом ще від 2014 року, зазнаючи невеликих змін. Я впевнений у тому, що у мене в друзях і знайомих на Фейсбуці таких людей немає. Судячи зусього такі виродки складають лиш невеликий відсоток чеського суспільства. І тим більш з цим треба щось робити. Бо одне гниле яблуко заразить всю діжку. Окупації Криму та Донбасу також передувало закривання очей перед проявами ненависті і російською брехнею. Тому у мене до вас велике прохання: якщо ви когось такого знаєте – виголосіть йому бойкот. Якщо це ваш родич – обмежте спілкування з ним до необхідного. Не подавайте йому руку. Не робіть з такою особою спільних проектів. Нічого від нього не купляйте і нічого йому не продавайте. Не обслуговуйте того, про кого вам відомо, що він підтримує російську агресію, і не користуйтеся послугами

такої особи. Кожна така людина має чітко відчувати, що підтримка Росії є така ж ница і ганебна, як, скажімо, зоофілія чи канібалізм. Бо той, хто вбиває дітей балістичними ракетами – моральний виродок. А той, хто підтримує або релативізує вбивство, сам не набагато кращий за вбивцю. І якщо такі моральні виродки почуватимуть себе у нашому суспільстві комфортно, наслідки вневдовзі відчемо ми всі.

Проросійські покидьки мають сидіти по підвалах не вилазячи, соромлячись за свої збочені думки, а не виставляти ці думки у публічних дискусіях. Будь ласка, зробіть це для мене: викресліть кремлеботів, корисних русофілів і тих, хто підтримує вбивць зі своїх життів. ■

Олексій Севрук

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 5/2022, рік XXX. Підписано до друку 22 липня 2022 року. **Ел. пошта:** uicr@centrum.cz. **Інтернет-адреса:** www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. **Номер готували:** Богдан Райчинець, Ельвіра Божані, Олексій Севрук, Анатолій Крат, Тетяна Пилипчук. Використовуються повідомлення прес-служб посольств, інформагентств та ілюстрації з відкритих джерел. **Художнє оформлення та верстка:** Тетяна Пилипчук, www.plttn.com. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і не поділяти поглядів автора. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: «Українська ініціатива в ЧР», Воцелова 3, Прага 2, ід. номер: 60448296; **контакт:** uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz; Facebook.com/ukrajinska.uicr; **розрахунковий рахунок:** 1925774379/0800.

Porohy – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – práh, říční práh. Číslo 5/2022, ročník XXX. Uzávěrka: 22. července 2022. **E-mail:** uicr@centrum.cz, **web:** www.ukrajinci.cz/cs/casopys-porohy/, registrační číslo: МК ČR/7044. **Číslo připravili:** Bohdan Rajčinec; Elvira Bozhani, Oleksij Sevruk, Anatolij Krat, Tetana Pylypčuk. Používáme tiskové zprávy velvyslanectví, informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. **Grafika:** Tetana Pylypčuk, www.plttn.com. Za pravdivost uvedených informací je zodpovědný autor článku. Redakce může krátit text a neshodovat se s názory autora. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: Ukrajinská Inicijativa v ČR, z.s., Voceľova 3, Praha 2, IČO: 60448296, **kontakt:** uicr@centrum.cz, www.ukrajinci.cz.; Facebook.com/ukrajinska.uicr, **číslo účtu:** 1925774379/0800.

ТАНКИ НА ЛЕТНІЙ

У понеділок 11 липня в Празі відкрилася виставка російської військової техніки, знищеної Збройними Силами України. На експозиції представлені танк Т-90, артилерійські установки, протитанкові системи й сумнозвісний ракетно-зенітний комплекс «Бук». Відвідувачі зможуть побачити декілька із 3000 тисяч ракет, випущених російськими загарбниками на українські міста. Виставка триватиме до 24 липня на Летенській плані, Прага 7. ■

Вл. інформація

ЧЕСЬКО-УКРАЇНСЬКЕ ПАРТНЕРСТВО В ДІЇ

Україна отримала від Чехії два тимчасові мости, які використовуються для забезпечення цивільного транспорту після виняткових ситуацій. Про це повідомляє пресслужба Укравтодору. Знищені мости є головною перепорою для відновлення логістичного сполучення із деокупованими територіями. Зазначається, що два мости, завдовжки 36 метрів кожний, будуть встановлені на територіях, котрі критично потребують відновлення транспортного сполучення. «Завдяки підтримці європейських партнерів, ліки, їжа та товари першої необхідності будуть довезені до звільнених від російських загарбників містечок та сіл», - уточнили в Укравтодорі. Станом на червень поточного року, Управління державними матеріальними резервами Чехії з початку війни допомогло Україні через постачання продуктів харчування та медичного обладнання вже на суму 4,8 мільйона євро. ■

Вл. інформація

БЕЗ КАЛИНИ НЕМА В ПРАЗІ УКРАЇНИ

Українки, яких російська війна змусила шукати тимчасового притулку на території району Прага 6, вирішили подякувати місту та його жителям за привітність трошки незвичним способом. Вони ініціювали висадження кущів калини в одному з найбільших парків міста – Ладронці. Про це у Фейсбукці повідомило Посольство України в Чехії. До процесу висадження саджанців також долучилися мер Праги 6 Ондржей Коларж та посол України в Чехії Євген Перебийніс. «Нехай чеська земля прийме цю калину так само привітно, як вона зустріла нас», – побажала одна з українських жінок, яка останні кілька місяців проживає в Празі 6. ■

Вл. інформація

ВЕЛОПРОБІГ ДЛЯ УКРАЇНИ

Мета авторів проекту - придбати 15 реанімобілів для України. Волонтери проїдуть 2500 км. через 15 міст Європи, щоб зібрати кошти для порятунку людей і нагадати, що війна досі триває. 24 липня рушають велосипедисти від українсько-польського кордону, а 7 серпня фінішують в Лондоні. Підтримати проект можна в одному з 15 міст Європи, включно Праги, Острави, Брна і Пльзня. Проект організовано командою UUF, яка за час війни переправила в гарячі точки України понад 60 швидких. У велопробігу беруть участь Ален з Великобританії, який по-

чатком війни зголосився бути лікарем-волонтером у Чернігівському госпіталі та Андрій зі Львова, який понад 20 років живе у Лондоні. До війни допомагав дітям поступати до британських шкіл та вишів, але з початком війни повністю присвятив себе волонтерству. Саме ці хлопці здолають на велосипедах довгі відстані, щоб знайти однодумців і допомогти Україні.

КУДИ ПІТИ З ДІТЬМИ У ПРАЗІ? НА КАРУСЕЛЬ ЧАСІВ ІМПЕРАТОРА

130-річна карусель на Летні знову працює. Карусель розташована поблизу Національного технічного музею та Національного сільськогосподарського музею, що робить її ідеальним місцем для відпочинку або сімейної прогулянки у вихідні в Празі. Карусель була встановлена на цьому місці 11 липня 1894 року, тобто під час правління імператора Франца Йозефа I. Двома роками раніше вона була розташована у районі Виногради (тоді – Королівські Виногради). На каруселі є коники-гойдалки та іграшкові машинки. Коні вкриті справжньою кінською шкірою та можуть витримати до 100 кілограмів, тож їздити на них можуть навіть дорослі. Реконструкція коштувала 23 мільйони крон. П'ятихвилинна поїздка коштує 80 крон. Карусель працюватиме з п'ятниці по неділю з 9 до 18 години. ■ SZ

ОКЕАН ЕЛЬЗИ ТА ГУРТ «THE HARDKISS» ВИСТУПИТЬ З БЛАГОДІЙНИМ КОНЦЕРТОМ У ПРАЗІ

19 серпня 2022 в Sportovní hala Fortuna (ex. TipSport arena) у Празі відбудеться благодійний концерт популярного українського рок-гурту «Океан Ельзи». Кошти з квитків буде передано на допомогу дітям, які постраждали під час війни, біженцям, а також захисникам України.

Популярний гурт «The Hardkiss» вирушає у благодійний тур Європою. 31 липня зірки українського року завітають до Праги. Празький концерт улюбленців публіки відбудеться на сцені клубу «Retro Music Hall» за адресою Francouzská 75/4. Частина коштів від продажу квитків буде направлено на потреби ЗСУ та гуманітарну допомогу вимушеним переселенцям. ■

Вл. інформація

ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО ЧЕХІЇ

Програма для українських дітей. Звичаї, культура, реалії, побут та краса Чехії. Наша мета - ознайомити українських дітей з Чехією, її звичаями, культурою, реаліями, побутом та її красою. Програма розвиватиме комунікативні навички чеською мовою.

Організація Yourchance за фінансової підтримки Міністерства освіти, молоді та спорту Чехії та у співпраці з Посольством України. ■

Вероніка Риженко – менеджер проекту, +420774605372, vitejvcesku.cz/uk

УКРАЇНКА ВІДДАЛА ДЖЕКПОТ 30 МЛН ГРН. НА АРМІЮ

Замість покупки квартир і машин жінка віддала виграш на допомогу захисникам України. На ці кошти вже шийють 10 000 комплектів військової форми для прикордонників. «Я навіть не думала, що одного дня виграю мільйон у Parimatch. Адже від розваг очікуєш розради та відпочинку, а не можливості заробити», – розповідає Жанна, українка, яка у лютому вимушено виїхала з Закарпаття з двома дітьми в Чехію.

«Перше відчуття, звісно, – шок. Бо я не вірила власним очам, що

виграла. Від 30 мільйонів в мене перехопило подих», – згадує щасливця. На ранок після виграшу українка повідомила представникам бренду Parimatch, що хоче перерахувати виграш на допомогу захисникам України.

«Допомогти може кожен! І у мене з'явився такий шанс. Я радію, що змогла допомогти своїй країні, а її захисники невдовзі матимуть нову якісну форму». ■

ZAXID.NET

ЄВГЕН ПЕРЕБИЙНІС ПРОЩАЄТЬСЯ З ЧЕХІЄЮ

Володимир Зеленський звільнив Євгена Перебийноса з посади посла України в Чехії. Відповідний указ розміщено на сайті глави держави. Євген Перебийніс очолював дипломатичне представництво України в Чехії від 2017 року. Глава держави в той час також підписав указ про звільнення інших послів України, наприклад, в Німеччині Андрія Мельника та в Угорщині Людмили Непоп. У пресі та в соцмережах з'явилися коментарі щодо подібних «у часи війни дій», фактом залишається те, що більшість послів в рамках своїх місій завершила свою каденцію.

Щодо усунення з посади посла, Перебийніс заявив, що обговорював це питання із Зеленським ще перед оголошенням про звільнення. За його словами, причиною є дипломатичні звичаї, коли зазвичай послы змінюються через чотири роки. Євген Перебийніс працював у Чехії п'ять з половиною років. Наразі він не береться оцінювати свою роботу у Чеській Республіці, проте зазначив, що, можливо, прокоментує це наприкінці свого мандату.

Євген Перебийніс значно активізував діяльність Посольства України в Чехії. До війни ініціював відновлення українських могил в Чехії, підтримував проведення високого рівня іміджевих та культурних заходів України в Чехії, співпрацював з організаціями української діаспори в ЧР та значно підсилював презентацію України в чеських ЗМІ. Таким чином професіоналізував діяльність посольства, використовуючи знання чеських українців, перекладачів та представників українських організацій. Після 24 лютого 2022 працівники посольства стали безперестанку працювати для підтримки України, про що, свідчить також збір чеських коштів для ЗСУ.

Подальша дипломатична кар'єра

Точної дати свого повернення до Києва Перебийніс поки не знає, але очікує, що це станеться в серпні. Згодом він мав би повернутися до МЗС України, але не виключив продовження дипломатичної кар'єри в іншій країні. «Я працюю в дипломатичній службі понад 30 років. Я був у різних країнах і сподіваюся, що буде ще така можливість», – додав 53-річний дипломат.

Євген Перебийніс обіймає посаду посла у Чехії з 2017 року. Раніше він очолював посольство в Латвії, а також працював речником української дипломатії. У 1990-х роках і на початку тисячоліття він працював у посольстві в Празі, послідовно обіймаючи посади другого секретаря, першого секретаря та радника.

Відкритий дипломат

В архіві Ukrainci.cz/casopis-porohy, Пороги ном. 5/2021, можна прочитати про роботу Євгена Петровича, про відкритість для масмедіа, російську дезінформацію та роботу агентів у Врбетице, також про українську громаду у Чехії та Латвії, мову, заробітчанство, коронавірус та багато іншого. В ексклюзивному інтерв'ю можна прочитати, наприклад, про один із ефектів присутності активного (інф. ред.) українського посла у чеських мас-медіа.

«Росія веде війну не тільки кулями, а й масованою дезінформацією, тому інформаційний фронт часом не менш важливий, ніж військовий. Від перших днів свого призначення на посаду я, наприклад, намагаюся боротися з неправильною, на мою думку, термінологією, яку вперто застосовують деякі чеські журналісти. Скажімо, коли російських військових називають проросійськими «сепаратистами», «повстанцями» та хто знає як іще. Або ж коли тих, хто окупував українську територію, називають «днр» або «лнр». Пояснюю журналістам, що для цього

є офіційні терміни, які використовуються в тому числі й міжнародними організаціями – тимчасова окупаційна адміністрація, окремі райони Донецької і Луганської областей, російські окупаційні війська. Це не дрібниці, а надзвичайно важливі речі, бо в тому числі й за допомогою вигідної їй термінології Росія намагається легалізувати окупацію української території. Мені здається, що зараз чеське суспільство набагато краще розуміє, що відбувається на сході України і в Криму, ніж це було ще кілька років тому. Я чудово розумію, що якщо я, як офіційний представник держави, не буду ці речі пояснювати, журналісти знайдуть пояснення в російських джерелах. Працювати на випередження для нас критично важливо. Крім того, моя відкритість для ЗМІ несе іще один важливий сигнал – нам, українцям, немає чого приховувати. Ми ведемо визвольну боротьбу. Ми не захоплювали жодної чужої території, а лише намагаємося звільнити свою. Тому ми відкриті до всього цивілізованого світу і готові нести відповідальність за кожне сказане нами слово».

Від організацій української діаспори Чехії, самодіяльних колективів, суботніх шкіл, гуртів та редакції часопису Пороги бажано пану послу успіхів в особистому житті і в роботі, в Україні та поза її межами. До зустрічі! ■

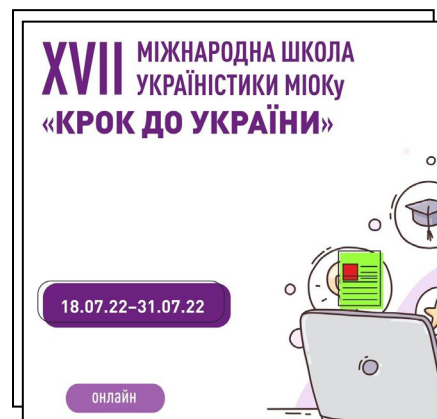
Управа Української ініціативи в ЧР

ШКОЛА ТА РОЗМОВНИЙ КЛУБ МІОКУ

18 липня МІОК спільно із «Львівським радіо» провів другий сезон розмовного клубу «Говорімо українською!» (наживо). Заняття з фаховими українськими філологами-міоківцями відбуваються в будні. Загалом було заплановано десять зустрічей. Розмовний клуб, як і раніше, безплатний і призначений для охочих перейти з російської на українську. МІОК також розпочав роботу XVII Міжнародної школи україністики «Крок до

України» в режимі онлайн. Попри війну Школа відчинила віртуальні кабінети для слухачів з дев'яти країн світу, які прагнуть вивчати українську мову, захоплюються українською культурою та вірять в Україну. Студенти з Австралії, Аргентини, Бразилії, Лівану, США, Грузії, Німеччини, Японії та Казахстану провели два тижні інтенсивного та цікавого навчання. ■

МІОК

ВОІСТИНУ - З ЖУРБОЮ РАДІСТЬ ОБНЯЛАСЬ

У цей трагічно-героїчний час маємо причину й для радості. Французька республіка 14.7.2022 р. нагородила Ліну Костенко найвищою нагородою - Орденем Почесного Легіону. «Для мене це абсолютна несподіванка. Бо я належу до всевітньо НЕвідомої літератури», сказала поетеса на нагородженні у посольстві Франції в Україні. Орден Почесного легіону (фр. Ordre national de la Légion d'honneur) — найвища нагорода у Франції, яку присуджує президент республіки за військові або цивільні заслуги (найвища нагорода за цивільні заслуги). Легіон засновано 19 травня 1802 декретом Наполеона Бонапарта від 14 липня 1804 «Про відзнаки членів Почесного Легіону». ■

МІОК

АРМІЯ ДРОНІВ

Світовий Конгрес Українців та Міністерство цифрової трансформації створюють «Армію дронів» для України Генштаб ЗСУ, Міністерство цифрової трансформації України та фандрейзингова платформа UNITED24 почали співпрацю зі Світовим Конгресом Українців (СКУ) у рамках проекту «Армія дронів», спрямованого на посилення боєздатності та збереження тисяч життів українських захисників. У липні 2022 року СКУ та Міністерство цифрової трансформації України підписали Меморандум про співробітництво щодо підтримки платформи UNITED24 в реалізації проекту.

Проект є комплексною програмою, що включає закупівлю, доставку, технічне обслуговування та оперативну заміну дронів, а також навчання пілотів. Передбачається, що в рамках проекту будуть залучені кошти для придбання 200 професійних безпілотних авіаційних комплексів для повітряної розвідки. Такі комплекси є вкрай

необхідними, аби давати відсіч в ході російського вторгнення. Такі дрони можуть літати до 24 годин на відстань 160 км і при цьому залишатися майже непомітними для ворожого ока. Вони обладнані декількома камерами із тепловізором, датчиками положення та програмним забезпеченням. Їх складно помітити й куди складніше – збити. «Армія дронів» дозволить захисникам України здійснювати постійний моніторинг лінії фронту, завдовжки 2470 км, та допоможе ефективно відповідати на ворожі атаки.

Допомогти ЗСУ і долучитися до збору можна з будь-якого куточка світу. Ви можете долучитися до розбудови двома способами.

Перший – перекажіть кошти через кампанію СКУ Unite with Ukraine на її сайті: unitewithukraine.com. СКУ закупить і доправить дрони безпосередньо до Міністерства оборони України.

Другий – переказавши кошти через платформу UNITED24: u24.gov.ua/dronation.

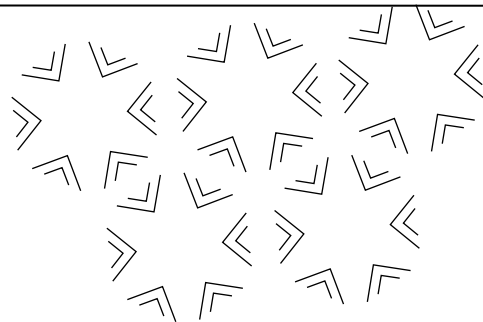
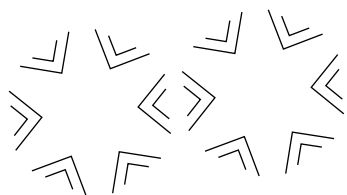

Або передати армії власний дрон (перевірити, чи він підходить, можна за QR посиланням нижче). ■

СКУ

НА ЛІНІЇ ВОГНЮ

Сміливість та завзяття українських жінок, які воюють пліч-о-пліч з чоловіками – вражає. Вони безстрашні берегині рідного краю й жодним чином не цураються важкої праці й армійського життя на рівні з чоловіками. Українки ламають стереотипи й доводять – можуть воювати на рівні з чоловіками. Можливо, в цьому допомагає жіноча мудрість, спостережливість та обережність. Нині українське військо нараховує майже 60 тисяч жінок-службовців, серед них 3,5 тисячі – старші офіцери.

Підготувала: **ЕЛЬВІРА БОЖАНІ**

ЛЮБОВ

Вихователька Любов стала командиркою одного із підрозділів у зенітному ракетному полку. У лавах ЗСУ вона з 2011 року, але за освітою вихователька та працювала у дитячому садочку. Тато Люби служив у десанті й можливо через це дівчину надихнуло стати військовою.

«На той момент в мене був маленький синочок, і я чекала, щоб він пішов у садочок. Та все ж таки піти призвувались. Чоловік був не проти, а навпаки, завжди підтримував мене».

За словами Любові, потрапити на службу в ССО не так і легко. Для цього необхідно мати фізичну підготовку на високому рівні. Так, зараз, у свої майже 40 років, жінка легко пробігає до 21 кілометра.

«Я навіть азбуку Морзе вивчила до армії – ходила на курси, щоб бути підготовленою. Тренувалась багато, і лише з четвертого разу мене взяли – вже і руки опускались. Навіть казала, що більше не піду, але все ж таки збиралась і вперед», – каже військова.

Тепер Люба проходить службу у Повітряних Силах ЗСУ й розповідає, що це зовсім інший вид військ й доводиться знову багато навчатися, щоб бути напоготові.

«Нам завжди говорили «Небо помилок не вибачає!» й страшно було від цих слів, бо це твоє життя... А тепер я захищаю повітряний простір, і від нас залежить не лише наше життя, а й життя інших людей – це надзвичайно відповідальна справа».

АННА

«Багато жінок займаються волонтерством, а це ще один величезний підрозділ армії. Тож тут ще невідомо, де жінки більше роблять – чи коли захищають зі зброєю, чи якщо забезпечують тих, хто на першій лінії. А взагалі, коли жінка вже на

війні, то ставлення до неї зовсім інакше. Бо якщо ти вже тут, ти пройшла якийсь шлях, і ти на своєму місці. Сюди не потрапляють випадково чи спонтанно», – каже Анна.

У мирному житті дівчина працювала фотографом в жанрі етнофото й була відома під псевдонімом Ładna Kobieta. Її світлини здебільшого популяризують традиційний український одяг. У портфоліо мисткині є й образи учасників та учасниць військових формувань часів Київської Русі. У 2014 році Анна пішла на війну в добровільний батальйон «Азов» де очолювала пресслужбу. Зараз вона в територіальній обороні Києва і єдиною жінкою в підрозділі.

«Після «Азова» я якийсь час працювала на держслужбі, у сфері політичного медіа, а останні півтора року відійшла від цього і займалася лише творчістю. Але завжди була така думка, що якщо буде загроза всій території України й будуть активні бойові дії, то знову піду добровольцем. Це не було спонтанне і ситуативне рішення, я про це завжди знала. Тому коли 24-го зранку прокинулася від обстрілів, то вже в обід я була у військкоматі».

Дівчина більше не займається фотографією – хіба на телефон, щоб зафіксувати для себе події.

«Я ніколи не хотіла бути документалісткою, у мене децю інші завдання. Дуже поважаю колег, які є репортажними фотографами, але для мене фотографія – це насамперед мистецтво, пов'язане з красою», – пояснює Анна.

ОКСАНА

Оксана – бойовий медик, професор економіки, яка служить під Лисичанськом у 34 батальйоні 57 бригади. У цивільному житті дівчина працювала в Академії наук науковцем та викладала. У 2014 році Оксана вирішила піти на фронт й служила водієм санітарів, а у 2015 році була мобілізована й перебувала в зоні бойових дій до кінця 2017 року.

«Ще тоді я не могла усвідомити, як може бути така несправедливість, що хтось напав на мою країну. Це ж моя країна – чому я не можу поїхати в Донецьк? Чому я не можу поїхати в Луганськ? Чому забрали у нас Крим, я його дуже любила... Я не розуміла, як так можна – в ХХІ сторіччі відбувається війна в країні, що знаходиться в Європі, і ніхто на це не реагує. Хотіла допомогти повернути справедливість – це була моя головна мотивація», – розповідає Оксана.

З початком війни, друзі дівчини зібрали 30 тисяч євро, за які вона купила тепловізори, медикаменти та швидкі, що їй допомогли перевезти на передову. Оксана каже, що техніки завжди катастрофічно не вистачає на фронті – її постійно обстрілюють, а транспорт відіграє дуже важливу роль під час евакуації.

«З тих усіх машин, які я купила – ремонтну двигун на одній, паливну систему на іншій. Зараз мені друзі передали ще один джип – його теж потрібно зробити. Щось там зі стартером не працює і сьогодні потягнемо його на СТО, там подивляться і вже можна буде теж його відправляти на передову», – розповідає військова.

Оксана каже, що на фронті катастрофічно не вистачає саме медиків – таких які зможуть не тільки пов'язку накласти, а й поставити діагноз бійцю, бо трапляються й інфаркти й запалення легенів у бійців.

«Нас, медиків, вбивають. Так само як звичайних солдатів. Дуже великі втрати. Коли закінчиться війна й люди побачать дані про кількість пораних та вбитих, вони зрозуміють справжню ціну. Зараз до нас приєднався хлопець, який може встановити діагноз, що дуже полегшило нашу ситу-

ацію. Ми повинні робити те, що в наших силах – вірити, що ми переможемо і, хоч важка ситуація, але боротися!»

ЄВГЕНІЯ

Євгенія, з позивним Жанна д'Арк – снайперка, яка служить у полку спеціального призначення НПУ Сафарі. З початком війни, 24 лютого дівчина без вагань полишила ювелірну справу та два бізнес-клуби й вирушила обороняти Україну.

До війни Євгенія готувалася вже давно. Ще у студентські часи закінчила військову кафедру, колекціонувала зброю й відточувала майстерність зі стрільби у тирі. Каже, що її бабуся та дідусь брали участь у другій світовій, а батько передчував й готувався до війни з Росією.

Коли ж у 2014-му році почалась війна Євгенія поїхала на Донбас воювати. Зараз вона вже офіцерка – молодша лейтенантка, яка загартувала свої знання та навички в бою на фронті. Робочі будні жінки складаються не з бізнес-зустрічей та нарад, а з виїздів на бойові завдання, нарядів та щоденних тренувань, щоб бути у добрій фізичній формі та витримувати всі складнощі військової служби. Побратими пишуться своєю Жанною д'Арк та поважають її за професійність, а вона ж не цурається виконувати чорну роботу: копати окопи, переносити зброю тощо.

«Хочу дуже подякувати командуванню за ставлення до мене. Вони пишуться тим, що в їхньому

спеціалізації є жінка, вважають, що це загартує її підтримує бойовий дух», – ділиться Євгенія.

Жінка розповідає, що війна виявила, хто справжній друг, а хто не вартий уваги. Каже, деякі друзі відвернулися від неї за її поривання воювати й прагнення захищати рідну країну. Та найтяжчим потрясінням для Євгенії є втрата побратимів в бою, а найважче – її наставниці снайперки. Жінка зізнається: щоденна рутинна підтримує емоційний стан на війні, тож зараз багато читає та вчить англійську. І хоч сама Євгенія розуміє, що дуже змінилась на війні, вона вірить у велике перспективне майбутнє України.

ВІКТОРІЯ

Вікторія Кравченко – майорка із чотирнадцяти-річним стажем, військова психологиня, яка боронить кордони України та надає фахові консультації. До лав Збройних сил України дівчина вступила у 2008 році коли їй було всього 16 років.

«Коли війна почалася у 2014 році, я зрозуміла своє покликання. Я – військова психологиня і моя справа – допомагати усім, хто цього потребує, застосовуючи усі свої вміння та знання. Я згадую тих захисників, які при першій нашій зустрічі навіть в очі мені не дивилися. А тепер вони усміхаються

і дякують мені. Це і є моя мотивація», – розповідає Вікторія.

Жінка каже, що кожен день на війні не схожий на попередній – щодня нові завдання і щодня вона робить усе можливе, щоб їх виконати, в найкращий спосіб.

«Переді мною стоять різні задачі, і я намагаюся все встигати по максимуму. А ще намагаюся й вчитися й писати дисертацію, бо торік вступила до ад'юнктури. Хоча, звісно, кому зараз є діло до цієї дисертації», – сміється вона.

До обов'язків військового психолога входить виїзд на передові позиції чи у центри підготовки бійців ЗСУ. Там Вікторія проводить психоедукаційні експрес-заняття – вчить правильно надавати першу психологічну допомогу при жакливих обставинах, підтримувати власний психологічний стан та навчає самостійно регулювати переживання бійців.

А ще Вікторія – мама хлопчика, на ім'я Марк, якого за місяці війни бачила декілька разів. Вперше – після трьох місяців повномасштабної війни. І це, зізнається жінка, її найважче та головне випробовування.

«Я не бачу, як зростає і як до-рослішає Марк. І тому почуваюся винною. Але щоразу нагадую собі, для чого я у Збройних силах України. Я роблю свій вклад для перемоги. Для того, щоб кожна дитинка якомога швидше мала змогу обіймати своїх батьків».

МАРІЯ

Марія – командирка взводу в ЗСУ й служить у Донецькій області. Жінку, юристку за освітою, спочатку направили до підрозділу зв'язку, потім вона працювала інструкторкою з озброєння, а минулого року вже отримала підвищення. Марія розповідає, що завжди бачила в українських солдатах шляхетних людей, які борються за справедливість, а своїм прикладом вона доводить, що жінкам теж є місце в армії.

Нагадаємо, що з 37 000 жінок, які зараз служать у Збройних силах України, більше тисячі вже стали військовими командирами. Серед них колишні науковці, викладачки, журналістки, працівники офісу, мисткині та медсестри.

«Чому за мене повинні більше хвилюватися? Я така сама людина, як і хлопці, що сидять в окопах. Чому не можна сказати, що їх не шкода, а мене більше шкода? Ми всі однакові. Якщо ми взялися за цю справу, то всі готові її виконувати та робити якомога краще», – говорить жінка.

Марія народила у родині військового й каже, що з дитинства хотіла захищати Батьківщину. Проте їй завжди казали, що це не жіноча справа. Десять років вона пропрацювала в юриспруденції, народила доньку і все ж у 2018-му році доєдналася до лав Збройних сил України. Зараз командирка, разом зі своїм чоловіком, служить в Донецькій області та зізнається, що сумує за рідними.

«Звичайно, всі сумують за близькими, за рідними. Особливо важко стає, коли зникає зв'язок, адже чути рідний голос дуже важливо», – розповідає військова.

Марія каже, що готова воювати в найгарячіших військових точках.

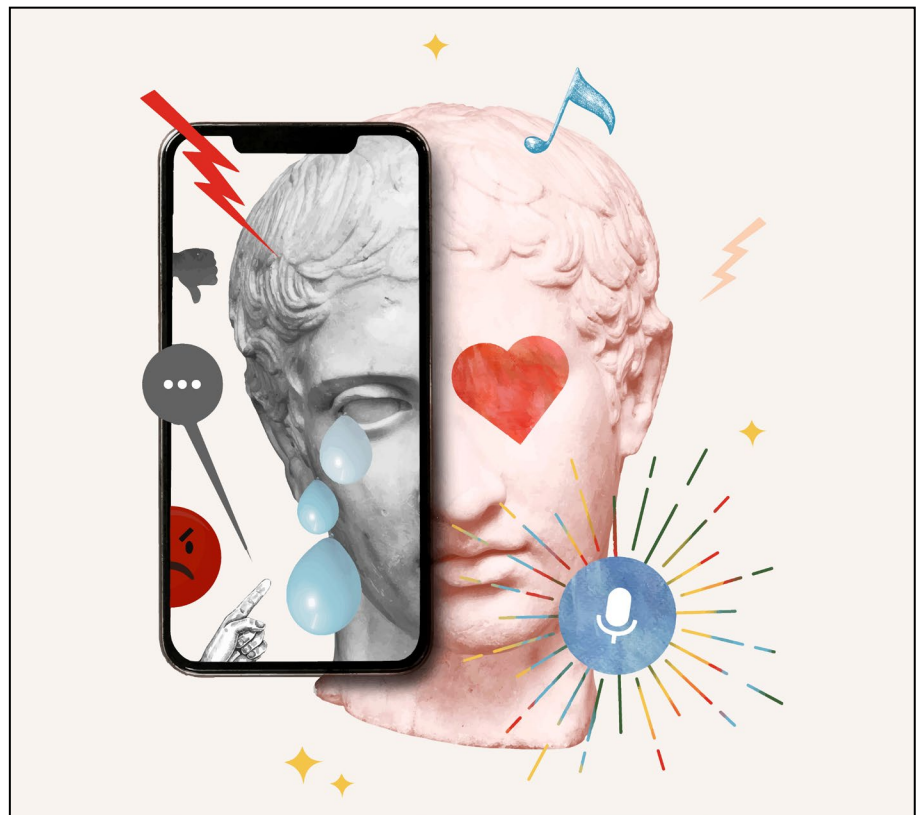
«Я не буду закликати, щоб всі жінки йшли в армію. Буде дуже добре, якщо чоловіків буде настільки багато, що жінкам би це не доводилося робити. Але є такі жінки, які бачать це для себе, як свою професію», – підсумовує Марія. ■

ЧИ МОЖНА РАДІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ? ...ЧОМУ МИ «ВОЮЄМО» В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ?

Текст: СВІТЛАНА РАЙХЕЛЬ

Нещодавно мені приснилося декілька снів про війну. Добре, коли під час сну людина після певного часу усвідомить, що це лише сон, і розуміє, що коли прокинеться, то злий сон зникне. Але цього разу, коли я прокинулася, полегшення не настало. В моїй країні вже п'ятий місяць іде війна. Справжня. Несправедлива. Жорстока. Така, про які ми колись читали в книжках або бачили у фільмах. Тільки от ця війна - реальність. Це усвідомлення жахає. Гинуть невинні люди, жінки, діти. Чиїсь синочки, чоловіки та татусі були змушені залишити свої домівки та свої сім'ї, тому що хтось вирішив, що суверенна незалежна держава, моя земля, яка століттями гордо боролася за своє існування та право на свободу, повинна жити за його правилами, а ще краще - йому належати. Це страшно і аж нестерпно боляче, що одна або кілька людей можуть таким жакливим способом враз змінити мільйони людських життів. Моє життя теж повністю змінилося. Але зовсім з іншої причини. В цей період, коли моя рідна країна проживає важкі часи, в моєму житті сталося найбільше чудо, яке я собі тільки здатна уявити - весною в мене народилася донечка.

Я щаслива мама. Але чи маю право я бути щасливою? В той час, коли мої пологи проходили а лікарні, в гарній охайній кімнаті з якісним обладнанням, кваліфікованими лікарями та з люблячою родиною поруч, якась мама, всього за 1000 км від мене, народжувала свого первістка в холодному темному підвалі або в метро, без професійної медичної допомоги під звуки ракети, що падає неподалік. Через стрес, можливо, в неї навіть не було молока, щоб нагодувати дитячко. Хочеться плакати... 18 травня моя дитина вперше посміхнулася. Я пережила кілька секунд невимовної радості. Перша посмішка моєї дитини, що може бути прекраснішим? Бувають моменти, коли ми хочемо повідомити всьому світові про нашу радість або успіх, хочеться розповісти всім про успішний іспит, або нову сукню, про святкування дня народження чи відпочинок на пляжі. Але я запитую себе: чи це зараз на часі? Чи існує

якийсь етикет поведінки у соціальних мережах воєнного часу? Чи повинен взагалі існувати такий воєнний етикет? Навіть якби я перестала цікавитися будь-якими новинами про війну в Україні, я все одно щодня бачитиму новину про те, як чийсь син героїчно віддав життя, щоб врятувати друга, або як черговий вибух зруйнував житловий будинок і забрав десятки невинних життів.

А потім чиясь відпустка на пляжі, свято, день народження. Так, життя триває. Навіть в Україні. Часто телефоную своїй вагітній подрузі в Україні. Вона купує дитячий одяг, сім'я обирає коляску, дитяче ліжечко. Останній раз ми спілкувалися майже годину, сміялися, згадували кумедні випадки з нашого життя і зовсім «забули» про війну, аж раптом нашу розмову перервала повітряна тривога. Не така, яку я звикла чути в першу середу щомісяця тут, в Празі, але інша, справжня. «Ну все, папа, мушу бігти в підвал.»

Думаю, ми можемо радіти під час війни. Мусимо. Ми не сміємо озло-

битися, зачерствіти. Але в той же час мусимо бути особливо чуйними. Чуйними до людей, яким не так пощастило як нам, для яких всього лише подорожчав бензин на кілька крон, та зросла орендна плата. Будьмо вдячні за те, що спимо спокійно, що наші татусі, чоловіки та сини поруч і міцно тримають нас за руку. Це не звичайний стан речей. Це щастя. Тепер я знаю, що мир - це не просто так. Це щастя. Завойоване щастя. Іноді, переглядаючи коментарі різних людей усюсоціальних мережах, бачу, як люди воюють між собою. Навіщо ж воювати? Навіщо наповнювати свої серця ненавистю? Можливо, війна не прийшла в наші домівки, але іноді я бачу її в наших душах, це страшно. Коли бачу смайлик «ха-ха» під статтею про те, як мати втратила сина чи коментарі про те, як тут вже люди «втомилися від війни», мене нудить, і безмірно боляче. Я так хочу миру! Миру в Україні, у всьому світі! Але й миру тут, у соцмережах. Ми мусимо розділяти з іншими і радість, і біль. Це ж наше ество. В цьому полягає наша людяність. Молімося за мир у світі, за мир в наших душах. ■

ЯК ВПОРАТИСЯ З ВТРАТОЮ ДОМУ? ПОРАДИ ПСИХОТЕРАПЕВТА

Текст: МАРІЄН ЛІЗАК

У Міжнародній організації ООН з міграції підрахували, що у травні 2022 року кількість українців, які вимушено покинули домівки, становила 7,1 мільйона людей. Усім їм психологічно важко впоратися з тимчасовою втратою дому. Найважче тим, кому немає куди повертатися, бо дім знищили.

Як людина переживає втрату? Які емоції та почуття відчуває?

Згідно з популярною теорією, яка не підтверджена дослідженнями, всі люди переживають будь-яку втрату однаково, зокрема проходять п'ять етапів: заперечення, гнів, торги, депресію та прийняття.

Насправді це не так. Кожна людина переживатиме втрату дому по-своєму, тому що її емоції та почуття залежатимуть від різних факторів. Значення, яке людина надає тій чи тій ситуації, може викликати радість, а може – сум чи злість. Наявність ресурсів у людини – матеріальних (гроші, робота, житло, їжа), соціальних (друзі, сім'я, колеги, знайомі, волонтери) – також дуже впливає на те, як вона почуватиметься та що саме робитиме. Якщо людина має відчуття, що вона не сама і їй допоможуть, то легше перенесе втрату дому. А якщо не матиме людей, які підтримають, то втрата дому буде більш болючою. Також без грошей, роботи та соціаль-

них зв'язків буде важче знайти новий дах над головою.

До того ж у кожного є глибинні переконання про себе, інших людей та світ загалом. Якщо людина вважає, що вона слабка, а світ і люди навколо – небезпечні, то їй важче буде шукати нове житло та адаптуватися до зміненої реальності. Не менш важливими за інші фактори є гнучкість самооцінки та впевненість у собі. Якщо й в мирному житті людина була впевнена, що не може впоратися з життєвими викликами, то через втрату дому та війну буде впевнена, що не зможе адаптуватися.

Також кожна людина має індивідуальні життєві цінності. Тому втрата дому буде мати різне значення. Для когось цінністю буде стає місце для проведення часу з друзями чи родиною, а для когось цінна мобільність. Тому емоції будуть різними.

Залежно від усіх цих факторів людина може переживати гостру реакцію на втрату і негостру.

Гостра і негостра реакція Негостра реакція – це емоції та почуття, з якими людина може впоратися самостійно. Вони не заважають їй жити й адаптуватися до змін. Людина, яка вірить у себе, у якої зафіксовані в пам'яті власні попередні досягнення і є гроші на перший період, яку оточу-

ють близькі люди, найімовірніше, не буде переживати гостру реакцію на втрату дому. Буде сумувати, згадувати рідну кухню чи улюблену деталь інтер'єру, але зможе адаптуватися до життя в іншому місці.

Гостра реакція – це сильні емоційні стани: тривога, смуток, злість, безнадія. Гостра реакція на втрату ділить життя на «до» і «після» та суттєво впливає його на якість. Людина не може продовжувати повноцінно жити (відмовляється від рутини, роботи, не хоче спілкуватися з людьми).

З негострою реакцією на втрату дому люди переважно можуть впоратися самостійно. Тому поговоримо про гостру реакцію – саме з нею потрібна допомога.

Як впоратися з гострою реакцією?

Переживання втрати – не пасивний процес. І дорога переживання долається легко, якщо немає перешкод.

Перешкодами можуть бути:

- **Псевдооптимізм** («все буде добре»). Таке переконання нереалістичне. Ніхто не знає, що точно станеться в майбутньому. Воно не дозволяє адаптуватися й щось робити: мовляв, все буде добре само по собі. Життя – не пасивний процес. Нам доведеться щось робити сьогодні для кращого майбутнього.

- **Застрягання думками у втраті та румінація.** Людина дуже часто прокручує у думках спогади про попереднє житло і не живе в реальності.
- **Блокування емоцій та уникнення розмов про втрату.** Усі емоції потрібно прожити, щоб прийняти реальність такою, якою вона є.
- **Спостереження за лідерами думок, з якими не знайомі в реальності.** Тобто віра в те, що публічні люди завжди позитивні й ніколи не переживали втрату. Але це не так. «Горе – це ціна, яку ми платимо за любов», – сказала королева Єлизавета у 2001 році, висловлюючи співчуття у зв'язку з терактом у Нью-Йорку. Тому кожна людина переживає втрати. Це частина нашого життя.
- Віра в те, що втрата – це лише період в житті, який минає. Втрата житла, близьких, улюблених тварин залишається в нашій пам'яті до смерті. Але гостра реакція на втрату переходить в інтегровану. Тобто до кінця життя ця втрата буде викликати щемливі емоції, але вони будуть значно спокійнішими й не заважатимуть жити далі. Людина буде розуміти, що щось втратила, буде згадувати попередній дім, тільки це болітиме менше, не вибиватиме з колії.
- Дуже велику роль відіграють ЗМІ та лідери думок, які кажуть, що через місяць війна закінчиться. Це дає фальшиву надію, що спричиняє «завмирання». Людина сидить, нічого не робить і чекає на кінець, сподіваючись, що все буде, як раніше. Одна хоч би де ви були зараз – життя змінилось, і до цих змін потрібно адаптуватися.

Модель переживання втрати

Ця модель складається з двох паралельних компонентів: переживання емоцій від втрати дому та адаптація до змін, нової реальності.

У психотерапії цей процес порівнюють з серфінгом: потрібно балансувати між цими двома компонентами, як на хвилях. Якщо щось одне переважатиме, то людину накрити великою хвилею. Не можна блокувати переживання емоцій і не можна відкладати адаптацію до змін в житті.

Потрібно визнати реальність, а не заперечувати. Також не уника-

ти розв'язання завдань, пов'язаних із втратою (до прикладу, забрати речі, які залишилися). Не втікати від думок та розмов про втрату житла. Не блокувати емоції, які виникають.

Як впоратися з емоціями?

Виділити певний час та місце на переживання емоцій. До прикладу, годину на день у ванній друзів. Зрозуміти: яке значення ви надасте цій втраті, що саме втрачено, за чим саме сумуєте. Відвести цій втраті окреме місце в пам'яті.

Потрібно поплакати в безпечному місці стільки часу, скільки ви собі на це виділи. А от злість часто призводить до зривів і конфліктів з рідними, близькими та ускладнює людині життя.

Як же прожити злість?

Злість – важлива реакція на події, яку не потрібно блокувати. Варто її прожити так, щоб не зашкодити ні собі, ні іншим.

Якщо ви злитесь, проклинаєте і б'єте посуд – це ніби випити отруту з надією, що помре путін. Такі прояви злості забирають стосунки, псуєть здоров'я.

Можете запитати у себе:

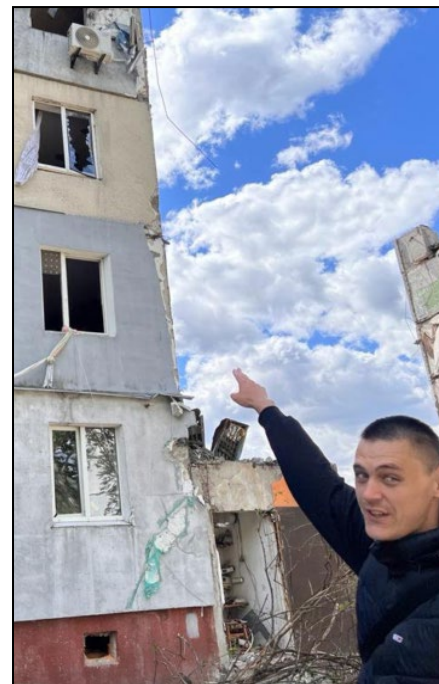
- Що я роблю зі злістю?
- Чи ця злість є проактивною і продуктивною?
- Чи вона спрямована на винуватців?
- Чи спрямована ця злість проти мене і забирає в мене ще більше?
- Хочу кричати, щось бити. Як це проявити?
- Що я можу зробити?

Потрібно зупинитися, подумати, діяти. Можна піти в спортзал, побігати, піти на вишкіл, на мітинг, на бокс, в тир, зайнятися единоборствами, кричати на мітингу чи в лісі, написати гнівний лист в щоденнику, нотатках чи на папері та спалити, зробити ляльку вуду і відрубати їй голову, бити подушку, грати дартс з портретом путіна. Це екологічне виплескування емоцій, яке не шкодить іншим.

Проживання емоцій – неприємний момент, якого часто уникають, але це необхідно, щоб жити далі.

Як допомогти собі адаптуватися?

Почати варто з елементарного – відновлення своєї рутини (пити каву, готувати їсти, проводити час

з близькими, дотримуватися режиму сну тощо). Пізніше, коли з'явиться більше сил, можете збільшувати завдання та починати шукати краще житло, роботу. Зрозуміло, що відновлювати рутину доведеться в тимчасовому прихистку.

Потрібно зрозуміти свій сенс життя. Варто поставити собі такі запитання: «Для чого я живу або для чого маю продовжити жити? Хто я? Що я можу? Що робив/ла раніше? Як ставав/ла на ноги раніше? Що мені допоможе зараз вибратися?». Усвідомте свої цінності: «Що для мене цінно в житті? Як це можна реалізувати?». Зрозумійте свої матеріальні та соціальні ресурси і з огляду на це реорганізуйте життя.

Визнати втрату, прийняти, дати волю почуттям, адаптуватися до змін – це все краще робити одночасно і пам'ятати про «серфінг». Важливо мати проактивну позицію: просити про допомогу, знайомитися з людьми, підтримувати спілкування з рідними та друзями, вірити в себе. Звісно, якщо бачите, що без допомоги не обійтись, зверніться до психолога або психотерапевта і не бійтеся просити про підтримку друзів та рідних.

Втрати – частина нашого життя, але це не означає, що ми не маємо відчувати через них смуток. Важливо дозволити собі відчувати все й повільно знайти та облаштувати нове місце проживання так, щоб було комфортно, наскільки це можливо у ваших умовах. ■

БІЗНЕС НА КРОВІ: СПОНСОРИ РОСІЙСЬКОГО ТЕРОРИЗМУ

Підготувала: **ТЕТЯНА ПИЛИПЧУК**

Багато міжнародних компаній продовжують працювати в росії навіть після початку найбільшої війни в Європі. Компанії сплачують податки — росія купує зброю і вбиває українців. Кожна компанія, яка продовжує працювати в рф і сплачувати податки у російський бюджет, — фінансує цю війну. На їхні гроші закуповується паливо для танків і виготовляються ракети.

Скільки?

9 млрд \$ за рік — спільно сплатили всього три компанії: Philip Morris (IQOS, Heets, Parliament, Marlboro, L&M), JTI (Winston, Camel, Sobranie) і PepsiCo (Lay's, Cheetos, Doritos, Хрустем)

Чи багато це?

- 2200 танків
- 2000 ракетних пусків
- 370 бойових літаків або
- 12 крейсерів «Москва»

Обираючи товар чи послуги, перевіряйте, чи не сплачує компанія податки в росії.

ТОП-10 КОМПАНІЙ

найбільших платників податків, які не вийшли з росії:

1. PHILIP MORRIS	4 756 млн \$
2. JTI	3 581 млн \$
3. PEPSICO	810 млн \$
4. KIA MOTORS	521 млн \$
5. FAMILIALE MULLIEZ	502+ млн \$
6. NESTLE	502 млн \$
7. MARS	445 млн \$
8. UNILEVER	331 млн \$
9. JOHNSON&JOHNSON	204 млн \$
10. METRO	193 млн \$

ПОВЕДІНКА «ТИТАНІВ»

PEPSICO виводить з російського ринку Pepsi — в знак протесту проти «жахливої трагічної війни». Але чомусь забуває про інші бренди-мільярдики — Lay's, Cheetos, Doritos. Аналогічно безпардонно поведуться й інші міжнародні компанії: Nestle, Mondelez, Procter&Gamble та інші продовжують заробляти в росії. Така поведінка «титанів» стає своєрідною індульгенцією для компаній поменше.

Наприклад, ще 7 березня литовська Vičiūnai Group (бренд VICI) заявила про майбутній вихід з Росії. Та при-

клад PepsiCo виявився заразним: навіть виходити, якщо можна не виходити? Минуло три місяці — а далі гучної заяви справи не зрушились. Виробник крабових паличок VICI, не закрила завод у Росії і продовжує постачати продукцію на український ринок.

Нагадаємо, британська компанія Unilever, власник бренду Rexona заявила, що не планує залишати РФ.

ВОНИ — СПОНСОРИ ВІЙНИ!

Лише PepsiCo, Nestle і MARS сукупно сплачують понад 1,7 млрд доларів податків на рік до російського бюджету.

З 24 лютого по 29 квітня 2022 року РФ випустила по Україні 235 крилатих ракет «Калібр». Доки міжнародні компанії працюють в росії, їхні податки перетворюються на зброю.

Інші компанії, що продовжують вести бізнес в РФ, як і до війни:

- **Acer** — тайванська компанія з виробництва ноутбуків, ПК, планшетів.
- **Alibaba Group** — китайська група компаній, що займаються бізнесом в інтернеті.
- **Asus** — відома тайванська компанія, що виробляє ноутбуки, сервери, мережеве обладнання, мобільні

телефони. Компанія анонсувала припинення роботи в Росії, але так і не пішла з ринку.

- **Auchan-Retail** — французька мережа супермаркетів все ще працює в Росії і отримує з 3,5 млрд доларів доходів з країн-агресора.
- **Cloudflare** — американська мережа серверів у всьому світі, до якої підключають сайти, щоб збільшити швидкість їх завантаження і захистити від DDoS-атак.
- **dōTERRA** — відома американська маркетингова компанія, яка продає ефірні олії.
- **Huawei** — одна з найбільших компаній у сфері телекомунікацій в росії.
- **Lenovo** — китайський виробник ПК, ноутбуків, мобільних телефонів та іншої електроніки. **Raiffeisen Bank International** — австрійська банківська група, досі працює в Росії з чистим доходом у 25 млрд доларів.
- **Xiaomi** — китайська компанія, що спеціалізується на виробництві смартфонів та інших «розумних пристроїв». Досі займає друге місце у Росії за продажем смартфонів. ■

НОВІ ПРАВИЛА МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ ДЛЯ БІЖЕНЦІВ З УКРАЇНИ

Відповідно до закону, держава оплачує медичне страхування біженців на 150 днів, за винятком людей похилого віку та дітей. Після закінчення цього терміну українцям треба самостійно звернутися до чеської страхової компанії «VZP».

Згідно із новим законом «Лекс Україна» змінюються умови медичного страхування для українців, які приїхали до Чехії після 24 лютого у зв'язку з російською агресією в Україні. Найближчими тижнями тисячі українців автоматично втратять право на державне медичне страхування. Після 150 днів з моменту надання тимчасового захисту в Чехії українці віком 18-65 років більше не будуть автоматично зараховуватися до так званих державних страховальників, тобто до тих, за яких страхування сплачує держава.

Так, протягом восьми днів після закінчення цього періоду (тобто 150 + 8 днів з моменту надання захисту) вони повинні зв'язатися зі своєю медичною страховою компанією та вирішити питання щодо нового способу оплати медичного страхування.

Це означає, що біженці з України повинні задокументувати причини того, що вони і надалі можуть вважатися державним страховальником. Якщо вони цього не зроблять, вони будуть

зобов'язані сплачувати мінімальні внески на медичне страхування, які на 2022 рік становлять 2187 чеських крон на місяць.

«Таке зобов'язання може стосуватися понад 200 тисяч осіб працездатного віку, хоча на даний момент ми, звичайно, не маємо точної інформації про те, скільки людей повернулося до України», – повідомив голова правління директорів «VZP» Том Філіп. «Нехтування цим зобов'язанням призведе до непотрібних ускладнень, створення боргу перед страховою компанією», – зазначив він.

Чеська страхова компанія «VZP» також запустила сайт українською мовою, де публікує основну інформацію про умови, які необхідно виконати, щоб отримати право на державне страхування. Від особи, яка доглядає за дитиною, студентів 18-26 років або пенсіонерів з інвалідністю (до 65 років) вимагатимуться додаткові документи.

«VZP» реєструє близько 215 тисяч українців віком 18-65 років, які прибули до Чехії після 24 лютого у зв'язку з війною. З них 43 тисячі вже працевлаштовані, тобто медичне страхування оплачує їхній роботодавець, або вони оплачують його самі як самозайнята особа. Для осіб, які вже працевлаштовані в Чехії, зобов'язання подавати звіти розповсюджу-

Нові правила медичного страхування для біженців:

- ✓ Діють через 150 днів з моменту надання тимчасового захисту для осіб віком від 18 до 65 років.
- ✓ Діти до 18 років – автоматично застраховані державою (на них зобов'язання не поширюється).
- ✓ Дорослі від 18 до 65 років – зобов'язані повідомити страховій компанії спосіб оплати медичного страхування.
- ✓ Дорослі старше 65 років – автоматично застраховані державою.
- ✓ Потрібно звернутися до відділення медичних страхових компаній не пізніше ніж через 8 днів після закінчення встановленого законом терміну, тобто 150 днів.
- ✓ Клієнт повинен буде підтвердити свою особу або присвоєний йому страховий номер, а також надати інші необхідні документи.

ватиметься на їхніх роботодавців, а не на самих працівників.

Деталі можна дізнатися за посиланням – <https://pomocukrajine.vzp.cz/>
Онлайн-реєстрація на отримання медичного страхування розпочнеться з 21 липня. ■

SZ

ЩО БУДЕ, КОЛИ ЗАКІНЧИТЬСЯ ДОПОМОГА В РОЗМІРІ 5 ТИСЯЧ КРОН?

Наприкінці минулого тижня верхня палата чеського парламенту схвалила закон «Лекс Україна», відповідно до якого Чехія опікуватиметься біженцями навіть після закінчення терміну виплати пільг у розмірі 5 тисяч крон.

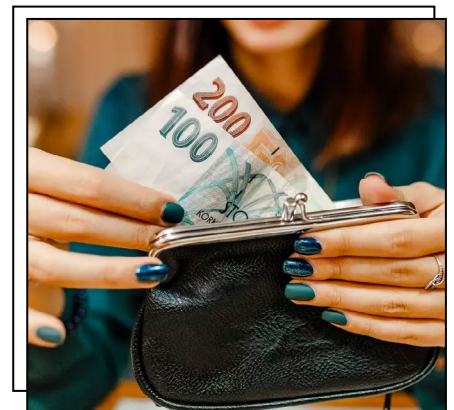
Новий закон вже підписав президент Чехії Мілош Земан.

Згідно із законом, біженці зможуть претендувати на виплату допомоги у розмірі прожиткового мінімуму і через півроку після надання тимча-

сового захисту. Ця сума становитиме 4250 крон на місяць для дорослого і 3050 крон на місяць на дитину. Наразі біженці мають право на 5 тисяч крон щомісячно на підставі візи тимчасового захисту. Загалом цю суму вони можуть отримати шість разів, тобто протягом півроку.

За соціальними виплатами українцям доведеться звертатися до бюро працевлаштування. Подробіці щодо того, чи можна буде це зробити онлайн або особисто, наразі невідомі. ■

SZ

ANI SVAMI: УКРАЇНА ВИСТОЇТЬ ЯК І МОЯ БЕРЕГІНЯ

Підготувала: ЕЛЬВІРА БОЖАНІ

Укrajнська скульпторка Анна Надуда / Ani Svami представить свою роботу «Берегиня» на Pražská tržnice. Свою кар'єру художниця розпочинала як графік, а не як скульптор – закінчила графічне відділення Національної академії образотворчого мистецтва й архітектури та асистентуру з графіки, але ще в студентські часи захопилася скульптурою та інсталяцією.

Ani Svami з Києва й на початку березня, як і більшість її земляків тікаючи від бомбардувань та війни, приїхала до Чехії. Разом з мамою та сином Яном оселилася в Празі. Ми розпитали її про шлях який їй довелося здолати та про скульптуру над якою Анна зараз працює.

Ані, скажіть, що вас надихнуло на ідею створення скульптури «Берегиня»?

Проект, від початку мого задуму називався «Українське дерево». Та з часом я зрозуміла – це «Берегиня». Вона містить багато символічних знаків. Перед нами образ жінки українки, й образ ляльки-мотанки. А оскільки наша нація має глибокі коріння то звичайно це ще й символ дерева. Тобто це триединість – дерево, лялька-мотанка й берегиня. Але не все в цій скульптурній композиції лише про гармонію. Протидія образу самого життя – зброя. Жах який зараз відбувається в Україні й уособлюється в елементах скульптури – трьох бомбах. Втім вони візуально виглядають як металеві об'єкти з бойовими головами леніна. Це таке моє бачення сьогодення, бо я вважаю, що ця війна проти українського народу розпочалася дуже давно, а образ леніна – уособлення руйнації.

На образі леніна хочу детальніше зупинитися. Коли я зростала у радянському союзі то й малі й дорослі мали його звеличувати. Це нав'язування мені й досі згадується з відразою. Для мене він є символом усього того, від чого незалежна Україна відмовилася. Моя скульптура «Берегиня» – це робота з любов'ю, але ці огидні бюсти – уособлення ненависті. Вони мають настільки негативну енергетику, що мені часом навіть важко з ними працювати.

Анна брала участь в багатьох мистецьких проектах та виставках. Таких як «Проростання» в конкурсі для молодих художників МУХі, великих групових проектах у «Мистецькому Арсеналі», Інституті проблем сучасного мистецтва, фонді «Ізоляція», «Щербенко Арт Центрі» та інших інституціях і галереях, працювала в резиденціях в Україні, Франції, Швеції та Індії.

Ані, у вас багато чудових робіт. Скажіть, які матеріали ви використовуєте у своїх проектах?

Я займаюся сайт специфік інсталяцією, ресусе та up ресусе проектами, відео, графікою й співпрацюю із сучасними музикантами та прогресивними техніками для створення інтерактивних візуально-звукових інсталяцій. Мені не байдуже питання екології та глобального енергозаощадження тому у своїх роботах я часто використовую вторинний матеріал.

Своє творче покликання я відчувала з дитинства коли складала зі скелець та камінців хитромудрі фігурки. Тривалий час я багато працювала з природними матеріалами й ленд арт та екологічні проекти стали значною частиною мого життя. Перші роботи

були присвячені довкіллю. Це була для мене хороша практика, яка розширила свідомість, сприйняття простору та взаємодії з об'єктом. Потім настала епоха легкотілих скульптур, які могли практично левітувати, підвішені в повітрі. Робота з металом, зварюванням, склом та дзеркалом була необхідним етапом ґрунтового заземлення й затвердження у матеріалі. Крім того, паралельно та довготривало розвивалася основна моя серія – «Нова Біоніка». Вона розпочалася з поєднання гілок дерев та нашаруваннями на них офісного паперу, що є, так би мовити, переробленою плоттю дерев. Потім ця оригінальна техніка отримала розвиток в металі та бетоні.

У лютому росія напала на Україну, а ви у той час якраз працювали над інтерактивним проектом. Пригадуєте, що відбувалося в ті дні?

Війна застала мене коли я завершувала свій великий скульптурний rescue проект, над яким ми з командою працювали понад два роки. Це інтерактивна композиція для дітей – «Родина драконів». Її розміри 6,5 на 7,5 метрів. Мама дракон, тато дракон і їхні три яйця – все створене з пластикових дитячих іграшок. Були передбачені також зони для сидіння, щоб відпочити. Війна почалася напередодні інсталяції. Двадцять четвертого лютого я ще пропрацювала увесь день в майстерні, але ввечері зрозуміла – росія буде воювати з нами довго. Тому я у той день запакувала скульптуру у пластик, щоб зберегти її верхній шар й покинула майстерню.

Кілька перших днів війни я з мамою та сином переховувалася в бомбосховищах. У мене є така особливість – деякі речі я можу передбачити. Певно це у всіх митців така тонка натура. У мирні часи, багато років тому, ще в дитинстві я бачила видіння про те, що мою тихою подільською вулицею в Києві їде танк. Це був фрагмент. Та коли в лютому цьогогоріч саме на тому місці, що й у моєму видінні, я побачила

справжній танк наших військ, я здригнулася. Тоді у мене всі мої ілюзії зникли. Мене охопив жах і розуміння, що можуть стріляти вже скоро й біля мого будинку. Це стало останньою краплею. Я збрала валізи й поїхала з дитиною та мамою до сестри в Прагу. Таке моє рішення у першу чергу мотивував ще й мій син Ян. Я не хотіла, щоб він зазнавав психологічної травми через те, що його світ різко змінився й замість гратися з друзями та радіти він завмирав і плакав.

Коли ви приїхали до Праги, то майже одразу почали шукати можливість, щоб працювати. Скажіть, Анно, що довелося зробити для того, щоб повернутися до творчості?

Мої контакти потрапили до Чеського центру. Саме завдяки цьому в нашому житті відбулися зміни і я зустріла важливих мені людей. Так, помешкання нам надала відома чеська акторка, зірка сцени Елішка Балзерова. А ще якимось, на початках перебування в Празі, на чеському телебаченні про мене вийшов сюжет де я розповідала про себе й свою творчість. На запитання журналіста, що я потребую для роботи, я чесно відповіла – майстерню. Вже тоді у мене був задум створювати свою «Берегиню», але для цього потрібно мати простір. Мені пощастило, бо той сюжет побачив Лібор Кодл – чеський відомий архітектор, який запропонував працювати над скульптурою в його саду. Дуже приємно, що мене помітили й надали можливість втілювати ідеї в життя. Я щиро вдячна за таку вагому підтримку. Мені поталанило й часом здається, що всі ці події мають містичну силу берегині. Адже ідея її створення наповнена такою потужною енергетикою, яку відчули й інші та відгукнулися, щоб я мала змогу втілити проєкт в життя.

Я надзвичайно вдячна чехам за їхню підтримку. Дуже приємно бачити наші синьо-жовті прапори на вулицях міста на знак солідарності з Україною. Мій син три місяці навчався у чеській школі й знов став радіти та бешкетувати як всі діти, які живуть в мирному середовищі. У Яна з'явилися друзі, нові інтереси – це щастя бачити усмішку своєї дитини. А я своєю чергою маю змогу зосередитися на своїх роботах і не турбуватися, що треба ховатися від бомб.

Я знаю, що ви не байдужі до всього, що відбувається в Україні. Розкажіть

про ваші проєкти, які допомагають зібрати кошти для ЗСУ.

Новини з України – це згусток болю і смутку. Це жах що зараз відбувається в моїй країні. Звичайно все це впливає на мою творчість. Почуття скорботи не проходить й воно залишається зі мною. Для того, щоб підтримати наших військових я започаткувала кілька додаткових художніх мерч проєктів. Намагаюся просувати та продавати свою серію дизайнерських об'єктів, які отримали назву «Шматки». А також я розпочала власноруч друкувати футболки та шопери з розробленими мною гравюрою «Proud Ukrainian» та зображенням синьо-жовтих символічних синичок, які для мене є уособленням волі українського народу. Доля моєї Батьківщини важка і я хочу допомогти нашим солдатам побороти ворога, щоб мати змогу повернутися до улюбленого Києва. Більшу частину коштів вилучених з продажу моїх робіт я віддаю на потреби української армії та у фонд, що допомагає жінкам з дітьми, які опинилися в біді.

Ані, не секрет, що часто українці які приїхали до Чехії потребують психологічної підтримки. Ви ж оговталися досить швидко. Як вам це вдалося?

Мені допомагає природа. Я отримую натхнення, коли знаходжуся серед дерев, чи біля озера, чи будь-де. Мене надихають образи, тіні які я бачу просто сидячи десь у парку. Тоді уявляю як можна це все втілити у своїх роботах та щоб я хотіла донести до людей. Це надає мені сили й заряджає енергією. А ще коли я працюю то забуваю про час та біду. Сподіваюся й моя «Берегиня», яку вже в серпні я представлю публічній увазі на Pražská tržnice, передасть глядачам ту енергетику, яку я в неї вклала. Бажаю нам українцям бути міцними як Берегиня і щоб жодне зло не змогло зламати нашу волю і силу духу. ■

ЧИМ ЗАЙНЯТИ ДІТЕЙ УЛІТКУ? МАЛЮВАННЯ, ТАНЦІ, МАЙСТЕР-КЛАСИ

Літні канікули у повному розпалі. Видання «Українські новини» пропонує ознайомитись із цікавими заходами для дітей та підлітків у Празі.

Текст: НАТАЛІЯ ДРАГАН, SZ

МИСТЕЦЬКІ МАЙСТЕРНІ

Галерея міста Праги з радістю запрошує малечу та її батьків до літніх мистецьких майстерень в Еко-студії замку Троя. Тут дітям та дорослим пропонують спробувати себе у різних видах та техніках мистецтва разом із досвідченими викладачами. Майстерні призначені для сімей із дітьми, які цікавляться змістовним та творчим дозвіллям під час літніх канікул.

Вік: від 4 років

Коли: 10:00 - 18:00 (щоп'ятниці з 13:00)

Адреса: Zámek Troja, U Trojského zámku 1/4, Praha 7.

Вартість: безкоштовно.

Прийти на захід можна без попередньої реєстрації.

УРОКИ З БАЛЕТУ

Балетна школа Національного театру відкрила свої двері для дітей з України. Заняття з балету проходять у балетній залі Державної опери.

Вік: 6-12 років.

Контакт: s.kysil@narodni-divadlo.cz.

Адреса: Státní Opera Praha, Wilsonova 4, Praha 1.

Вартість: безкоштовно.

КЛУБНИЙ ЗАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

«Klubovna F2 Štvanice» – це громадський простір, де діти та молодь

можуть проводити вільний час, брати участь у регулярних уроках музики і фотографії, майстер-класах та інших заходах.

Вік: 12-20 років.

Контакт: klubovnaf2.stvanice@fuchs2.cz.

Адреса: Štvanice 1125, Praha 7.

ДИТЯЧИЙ ТЕАТРАЛЬНИЙ ТАБІР ІЗ ВИВЧЕННЯМ МОВИ

Табір призначений для підтримки тих, хто починає навчання у Чехії і потребує вдосконалення своєї чеської мови. Наприкінці табору батьків чекає театралізована вистава у виконанні дітей.

Вік: 6-15 років.

Коли: з 25.07-31.08, 8:30-16:30 (у будні).

Адреса: Divadlo MA, Žitná 41, Praha 1.

Вартість: безкоштовно.

ІГРОВА КІМНАТА З УКРАЇНСЬКИМИ І ЧЕСЬКИМИ ПІСНЯМИ

«Сімейний центр K2» запрошує малюків та їхніх батьків до ігрової кімнати з вивченням українських і чеських пісень та віршів.

Вік: 2-6 років.

Коли: щовівторка з 16.00 до 18.00.

Контакт: rc@klubk2.cz.

Адреса: Ostružínová 9, Praha 10.

Вартість: безкоштовно.

ШКОЛА МИСТЕЦТВ «UAKIDSSCHOOL»

Школа мистецтв «UAKidsSchool», україномовний осередок творчості для маленьких українців та молоді, які були вимушені покинути домівку через російську агресію в Україні, оголошує набір у групи із сучасної хореографії та гімнастики, акторської майстерності та малювання.

Вік: від 3-х років.

Контакт: +420721857414 (Анастасія).

Адреса: Burešova 1660/1, Praha 8.

Вартість: від 1300 крон.

АДАПТАЦІЙНІ ГРУПИ ВІД «ЛАСКАВО ПРОСИМО ДО ЧЕХІЇ»

Наразі відкрита реєстрація на заняття у серпні.

Вік: 6-15 років.

Коли: 8:00-12:00 або 13.00:17.00.

Контакт: deti@vitejvcesku.cz.

Адреса: Holečkova 39, Praha 5.

Вартість: безкоштовно.

КЛУБ ВІЛЬНОГО ЧАСУ ДЛЯ ШКОЛЯРІВ «RIVERSIDE SCHOOL»

Англійська школа «Riverside school» запрошує підлітків провести вільний час із користю. **Щотижня з понеділка по четвер.**

Контакт: frorianheckel@riversideschool.cz.

Адреса: M. Horakove 116/109, 3 поверх.

ДЕ ПОКУПАТИСЯ В ЧЕХІЇ: НАЙКРАСИВІШІ МІСЦЯ В ПРИРОДІ

Не уявляєте літо без купання? Не обов'язково просто ходити до басейнів, адже у Чехії є достатньо інших місць, де можна поплавати та гарно провести час. Пропонуємо добірку деяких із них.

Текст: ДАРИНА ДЗЮБА, МІХАЕЛА ТРОХОВА

Літо прийшло, а разом із ним і спекотні дні. Де їх провести, як не біля води? Вам не доведеться вибирати між хлорованим басейном з натовпами людей або ставком, в якому ви занурюєтесь у бруд по кісточки. У Чехії є багато місць для купання ближче до природи, де ви знайдете необхідний комфорт.

Замість хлору водяна лілія

Так звані біотопи відрізняються від класичних басейнів насамперед чистою водою. В них немає хлору та інших хімікатів, а для очищення води використовуються екосистеми, повні водних рослин і дрібних тварин. Але вам не доведеться турбуватися про те, що під час купання ви натрапите на коропа або ж заплутаєтесь у водоростях. Зазвичай біотопи розділені на дві частини, біологічне очищення відбувається в тій, яка не призначена для плавців, а вода у них постійно перемішується.

Зелена вода вас нехай не відлякує

Як і в будь-якому іншому місці для купання, якість води тут контролюють, тому вам зовсім не варто хвилюватися. Проте навіть якщо вода чиста, не чекайте, що вона буде блакитного кольору. Через наявність багатьох організмів і невикористаних домішок вона може бути злегка каламутною і зеленуватою, але на купання це ніяк не вплине. Тут ви зможете насолодитися квітучими білими ліліями та тваринами навколо

води. Однак покваптеся, у біотопах не може купатися велика кількість людей одночасно, бо це уповільнює здатність системи до самоочищення. Перші такі водоймища з'явилися у Чехії лише п'ятнадцять років тому, однак сьогодні їх десятки по всій республіці.

ЖЕЛЕЗНА РУДА – ЖАБАКИ (Železná Ruda – Žabáky)

Популярне шумавське містечко (Шумава – гірський хребет уздовж німецько-австрійсько-чеського кордону – ред) є одним із прикладів того, як перетворити застарілий басейн на природне місце для купання. Зарослу водойму у місті Железна Руда у районі Жабаки вже рік перетворюють на новий біотоп. Перші відвідувачі зможуть завітати сюди вже в липні. Тут ви зможете насолодитися купанням поблизу лісу з видом на схили шумавських пагорбів.

НОВИЙ СВІТ (Nový Svět)

На зміну напівзруйнованому басейну також прийшов біотоп «Новий світ» поблизу селища Арнольтіце у Чеській Швейцарії. Він працює з середи по неділю з першої години дня до вечора. Охолодитися тут можна, наприклад, після поїздки на вітряк до Арнольтіце або села Ружова, або піднявшись на футуристичну оглядову вежу Руженка, яка знаходиться приблизно в годині їзди від місця купання. Крім того, щочетверга тут грають музику у стилі кантрі.

ПРАГА

Біотопи є у більшості великих міст, знайти їх можна у Пльзені, Брно та Чеське Будейовіце. У столиці є кілька таких місць. Перше знаходиться у празькому районі Радотин. Купатися тут можна щодня з сьомої години ранку. На території є дитячий басейн та ігровий майданчик. Тут також проходить багато цікавих заходів – найближчими тижнями ви зможете насолодитися триатлоном, посмажити рибу на грилі або потанцювати свінг. Ще один біотоп можна знайти в районі Лготка, для зручності відвідувачів тут пропонують безкоштовні шезлонги та актуальну інформацію про поточну заповненість.

МАЛЬВІНИ У ТРШЕШТІ (Malviny v Třešti)

У місцях для купання не може бракувати гірки чи масажних елементів, їх ви можете знайти в Тршешті в Їглавському регіоні. Біотоп відкритий щодня з десятої ранку до восьмої вечора і може вмістити до шестисот відвідувачів.

ЛАШКОВ (Laškov)

В Оломоуцькому регіоні можна поплавати у селищі Лашков, що знаходиться приблизно 20 км від міст Оломоуц чи Простейов. Це популярне місце для купання, раніше тут плавали у ставку, пізніше у басейні, а нині тут є екологічний біотоп глибиною до 2,5 метрів. ■

Текст: Ян Чарнецький

Реальне будівництво української України передбачає і правдиве інформування молоді про наших героїв. Щоб об'єктивно оцінити роль того чи іншого персонажу в історії української державності, варто використати метод терезів. На одну таріль ми складаємо позитив, на протилежну – негатив. Яка частина переважить, від того й залежить оцінка нашими сучасниками людей, які кілька сторічч тому вирішували долю майбутніх поколінь.

Коли ми використаємо вище згаданий метод оцінки історичних постатей дотично Богдана Хмельницького, то дійдемо висновку про необхідність збереження і вулиць з його іменем, і пам'ятників. Щоб там не писав про «Богдана п'яного» Тарас Шевченко, якому бракувало інформації для об'єктивної оцінки Богдана Хмельницького, шляхтича гербу Абданк.

Зізнаюсь, будучи юною жертвою радянської пропаганди, я в часи СРСР вважав, що головною метою українського гетьмана було приєднання України в якості колонії до Москов-

ської імперії на підставі Переяславської угоди 1654 року. Росіяни за три сторіччя так і не показали світові оригінал цієї угоди. За тогочасним міжнародним правом якісь статті на якомусь папірусі не були ратифіковані Козацькою державою. Позаяк тексту військової угоди 1654 року ніхто не бачив. Ані тоді, ані зараз, після 24.02.2022.

Поговоримо про біографію Б. Хмельницького. Є й нагода – 27.07.2022 виповнюється рівно 365 років від дня його смерті. Народився Зиновій-Богдан 27.12.1595 в теперішній Жовкві, а не в Чигирині. Містечком Жовквою село Винники, відоме від 1368 року, в 1603 році назвав коронний гетьман РП Станіслав Жолкевський, друг Міхала Хмельницького, батька Богдана. Після отримання посади в Чигирині саме туди переїхала родина Хмельницьких.

Львівський єзуїтський колегіум (на базі якого в 1661 році виник Львівський університет) було засновано ще в 1591 році. Але до 1608 року початок його роботи блокувався Ягелонським університетом, запо-

чаткованим в 1364 році в Кракові, тодішній столиці Польщі.

Протягом 1608/1612 років в колегіумі навчався Зиновій Хмельницький. В ті часи навчальний заклад був настільки елітним, що для прилаштування туди сінка Міхалу Хмельницькому довелося попросити Станіслава Жолкевського, власного товариша та головного мецената польського ВНЗ. Богдан Хмельницький належав до першого випуску колегіуму, викладання в якому велось латиною. Інші мови вивчались в якості іноземних.

Де перебував Б. Хмельницький між 1612 та 1616 роком, не відомо. За однією з версій 17-річним юнаком він потрапив до Буго-Гардівської паланки, сучасна Миколаївщина, в якості джури, для козацького вишколу. Потім він служив під орудою батька в польському війську.

Відстань від Бузького Гарду до Цецори в Румунії (колишне українське поселення Бради) складає 340 км. Саме там на початку жовтня 1620 року польський загін, з сотнею козаків Михайла Хмельницького, під

проводом Станіслава Жолкевського програв бій туркам. М. Хмельницький та С. Жолкевський загинули. А Богдан на два роки потрапив в полон. Служив в Стамбулі перекладачем. Позаяк вивчив турецьку мову та її татарський діалект. До цього вільно володів латиною, польською, українською, російською. Як він звільнився з полону та повернувся до України, достеменно не знає ніхто. Є дві версії: його викупили, він втік. Особисто Богдан ніколи не розкривав таємниці.

Колись Іван Драч сказав про Тараса Шевченка: «Він був справжнім українцем – і чарку міг хильнути, і жінок не цурався». Власне, таким типовим українцем (про поляків можна сказати аналогічно) був і Хмельницький.

З першою дружиною Ганною Сомко Богдан одружився в 1625 році, коли йому виповнилось 30, а нареченій 17. Ганна народила 7 дітей (4 синів та 3 доньок). Сини: Григорій помер немовлям, Тиміш загинув в 21 рік, Остапа – дитину забили до смерті кілери в 1647 році. Найдовше прожив Юрко (1641 – 1681). Про Остапа немає інформації.

Хоча під час навчання в колегіумі Богдан був католиком, потім він називався православним, це не завадило йому мати молоду коханку – Гелену (Мотрону) Коморовську, яка допомагала дружині Зиновія виховувати шестеро дітей. В 1647 році Даніель Чаплинський, у відсутність Богдана Хмельницького, напав на його хутір в Суботові, викрав Гелену та наказав публічно вбити маленького сина Богдана – Остапчика. Хлопчика шмагали батогами до смерті. Д. Чаплинський повинчався з Геленою, поки Хмельницький не міг цього зробити, не розірвавши церковний шлюб з Ганною. Цього ж року Ганна померла, не переживши загибель сина. Польща була приречена на повстання Богдана Хмельницького. Особливо, коли король – твій товариш, якому ти рятував життя, відповідає на письмові скарги, що нічого не може вдіяти. Маєш шаблю, захищай власну честь. Богдан захистив. І власну честь, і честь української нації. А вбивство поляками його сина в 1647 році спричинило наказ Богдана Хмельницького відрубати голову полоненому полковнику Мареку Собеському в червні 1652, під Батогом. Хоча поляки пропонували великий викуп за життя брата майбутнього короля Польщі.

Після серії військових перемог, Хмельницький увійшов 28.12.1648 року до Києва як очільник нової держави

на карті Європи. Спеціально для нього прибулий з Єрусалиму патріарх Паїсій вінчав його – князя Київської Русі з Мотроною Чаплинською. Даніель на той момент вже покинув Гелену. Проте його церковний шлюб з нею ще не був розірваним. Але коли гетьманів цікавили релігійні умовності? Гелену, знову у відсутність Б. Хмельницького, стратив його старший син Тиміш, звинувативши в зраді. Спільник Гелени, поляк-управитель, після катувань признався в її зраді. Мова йшла про гроші. Бо доказів сексуальної невірності у Тиміша не було. Але були попередні домовленості з кланом Золоторенків. Тому і управителя, і мачуху Тиміш наказав вбити, не чекаючи повернення батька. Правда, дивно?

Далі події відбувались ще детективніше. В тому ж 1651 році, після страги Гелени, через місяць, не дочекавшись закінчення 40-денної жалоби, 56-річний Богдан Хмельницький вінчається з 45-річною Ганною Золоторенко. Попередні два обранці Золоторенчихи загинули за нез'ясованих обставин. У «чорній удовиці» від чоловіків, окрім майна, залишилось чотири сина. Дітей Хмельницький відразу усиновив.

Найбільше одруженню батька на Ганні радів його спадкоємець – син Тиміш, 19-річний полковник. Тиміш, що вже бачив себе наступним гетьманом, якщо батько почне хворіти, наступного року одружився на Розанді Лупу, доньці молдавського очільника. В 1653 році Тиміш загинув в одному з боїв на території Молдови. Його дружина того ж року народила в Суботові двох хлопчиків – близнюків. Подальша доля малих

спадкоємців молдавського та українського престолів є невідомою. Їхня мама після смерті отруєного Богдана Хмельницького в 1657 році повернулася до Молдови, де дивно загинула в 1680 році.

Після одруження в 1651 році з Ганною Золоторенко Богдан раптом почав втрачати здоров'я. До цього 56-річний гетьман ніколи не хворів, стрибав взимку в крижану ополонку, легко випивав квартиру горівки. Натомість ГАННА ПОЧАЛА ВИДАВАТИ ПИСЬМОВІ УНІВЕРСАЛИ, обов'язкові для виконання підлеглими Хмельницького. Гетьманша, яку ніхто ніколи не обирав (А. Єрмака згадали?) отримала владу, більшу за владу гетьмана, котрого козаки обрали. Саме «Анна Хмельницькая» (так вона підписувалась) була лобісткою укладання Переяславської угоди з росіянами та здійснила усю підготовчу роботу. Посли московського царя спочатку розмовляли з нею, а вже потім вирушали до покоїв, де лежав хворий гетьман. Чим він хворів, ніхто не з'ясовував. Цілодобовий доступ до напоїв та їжі Боді мала тільки Аня.

Московія брутально порушувала умови Переяславської військової угоди. Тому Б. Хмельницький в 1656 році відновив потаємне листування з шведським королем Карлом Х. Спілкування велось латиною, якою не володіла Ганна і стосувалось створення військового союзу проти дії Московії. Тим паче в юні роки Богдан разом з батьком вже воював проти московитів, (руцкімі вони почали називатись після 1725 року) у складі польського війська.

Існує декілька версій місця перепоховання славного отамана

Переяславська рада 1654.
Чи були альтернативи цій події?

Так досконало латиною, як Б. Хмельницький, який усі листи писав особисто, не володіли навіть писарі Війська Запорізького. Тому Аня просила Бодю розповісти, про що це він домовляється зі шведами. Коли Богдан видав Ганні дипломатичні таємниці, він підписав собі смертний вирок. Дозу отрути в його їжі та напоях було збільшено.

Після смерті Богдана потрійна вдова не отримала очікуваної та обіцяної московитами влади. Колаборантка не могла домовитись ані з Юрієм Хмельницьким, ані з Іваном Виговським, яких, на відміну від неї, козаки ОБИРАЛИ власними керівниками. В 1671 році Ганна сховалась в жіночому монастирі під ім'ям Анастасія та зникла, вимолюючи в Бога прощення.

Залишки тіла Богдана та його сина Тимка знаходяться в склепі на глибині 4-х метрів під Святоїлінською церквою у Суботіві. Чутки про те, що Стефан Чарнецький розрив могили українського гетьмана та розкидав його кістки, є дволікаючим маневром російської та польської пропаганди. Церквою можна пожертвувати. Після закінчення війни варто відкопати родинний склеп, щоб відповісти, хто та чим отруїв Богдана-Зиновія Хмельницького. Не розкритих злочинів не буває. Є вбивства, котрі влада не бажає розкривати.

Я переконаний, що Богдан Хмельницький помер 27.07.1657 внаслідок отруєння. Маю право на особисту opinio. Ця версія є вірогідною саме через пояснення смерті Б. Хмельницького, яке звучить з уст «мишебращев» протягом майже чотирьох

сторіч. Водночас робилось все, щоб не шукати та не досліджувати кістяк гетьмана, схований в склепі.

Злочин було виконано його третьою дружиною за участю фармацевта. Лікар постійно мешкав в Суботіві. Але російська імперія знищила будь-яку інформацію. Як про лікаря, так і про його подальшу долю після смерті Б. Хмельницького.

Розглянемо дві основні пропагандистські версії смерті Богдана. Перша – вікова (на момент смерті йому було вже майже 62 роки), друга – інсульт, викликаний хронічним атеросклерозом та артеріальною гіпертензією. Такий діагноз я читав в російських джерелах, коли вони до 24.02.2022 ще були відкритими. І чим активніше росіяни переконують світ в природності смерті гетьмана, після початку його таємних перемовин з королем Швеції, тим ствердніше заявляю – під смерть Б. Хмельницького замаскували вбивство, вдалу операцію тогочасної московської спецслужби.

Версія про природну смерть фізично здорового чоловіка (в 62 роки), який не мав жодного поранення та ніколи не хворів, не витримує критики. Щоб не казали розумники про середню тривалість життя в середньовіччі. Ось лише кілька прикладів зворотного.

Станіслав Жолкевський (1547/1620) загинув 73-річним в бою під Цецорою, на коні та з шаблею у руці. В тому ж бою загинув і 61-літній батько Богдана – Міхал Хмельницький.

Ян Собеський (1629/1696), попри важкі та численні травми голови, зайву вагу, помер в 67 років. Його дружина Марисенька (1641/1716), страждаючи на хронічний сифіліс, народивши 13 дітей, успішно дожила до 75-річчя.

Король Франції Людовік XIV (1638/1715) прожив 77 років, Пилип Орлик (1672/1742) відзначився 80-літтям.

Іван Мазепа (1639/1709) помер 70-літнім виключно через важке поранення. А повний здоров'я Іван Виговський (1608/1664) жив би довго, якби в 56 років не був страчений поляками.

Та й власне Ганна Золотаренко, народивши 4 дітей, і мешкавши з 1651 по 1657 рік з Богданом Хмельницьким, ніби споживавши однакову з гетьманом їжу, прожила щонайменше 65 років. Вже в статусі черниці Анастасії вона зникла, імовірно, була вбита московитською агентурою. Бо забагато знала.

Розглянемо сучасну російську версію про інсульт, що «так вчасно для Москви» вбив Богдана-Зиновія.

Відомо, що гетьман полюбляв вживати сало, горівку, міцний мед, каву та палив люльку. Про каву пишуть, що він закохався в неї від 1620 року, потрапивши до турецького полону. Але хто саме від 1651 року до 1657 року постачав каву з Туреччини до Суботова або Чигирини, росіяни забувають написати. Слава Черкаського барісти вимагає назвати його прізвище. Бо усі знають – першу кав'ярню в Європі започаткував у Відні в 1686 році львів'янин Юрій Франц Кульчицький. Тобто, московити, перш, аніж писати, що Богдан Хмельницький помер через зловживання кавою, вивчіть матчастину. Де кава, а де хутір Суботів у 1657 році?

Усі вище перелічені продукти є суворо забороненими при атеросклерозі, інсультному стані. Але дружина та лікар не лише не забороняли, а й заохочували вживання Богданом усього, що його вбивало. Навіть після того, як за три місяці перед смертю праву половину тіла гетьмана паралізувало.

Щодо типу отруту, які використовувались в тогочасній Московії для імітації природної смерті, варто згадати миш'як, поєднаний з часником до сала, трави білянку, гелізему, що не має запаху, на відміну від миш'яку, і може бути доданою до будь-якої їжі. Навіть до борщу. Якщо перед смертю у гетьмана випало волосся, йому підсипали в напої різноманітні сполуки талію. Не дивно, що ніхто не знає ані прізвище особистого лікаря гетьмана, ані переліку ліків. Труїти з допомогою ладану міг і священник – сповідник, що провідував Хмельницького в останні місяці життя. Хто це був? Кому він доповідав деталі «таємниці сповіді»?

Взагалі, в середині 17 століття кращими європейськими вбивцями-отруйниками були італійці. В Малій Азії довголітніми лідерами в справах харчових отрут були турки. Щоб сховати сліди злочину, труп Богдана після смерті 27.07.1657 забальзамували. Усі нутроші вирізали та викинули. Залишився лише кістяк та шкіра на обличчі. Чотири тижні залишки тіла чекали, поки 25.08.1657 кістяк поховали в склепі поряд з кістками Тиміша. Сучасна медицина може завдяки спектральному аналізу кісток (про його появу в далекому майбутньому вбивці гетьмана не здогадувались) визначити, якою саме речовиною за наказом з Московії був отруєний Богдан-Зиновій Хмельницький. Українці вже готові вивчати правдиву історію України. ■

Український центр Ukrajinské centrum

Moravské nam. 15, Brno - info@ukrijm.cz - fb.com/ukrijm

AKTIVITY CENTRA

Pomáháme Ukrajincům v různých oblastech problémů týkajících se pobytu na území Česka

- dětské skupiny
- kurzy češtiny
- tlumočnický doprovod
- kariérní poradenství
- právní poradenství
- sociální poradenství
- přednášky a konzultace pro těhotné
- psychologická pomoc
- materiální pomoc

MOŽNOST ZAPOJENÍ SE PRO KAŽDÉHO

Rádi píšete? Nebo fotíte? Organizujete události?
Anebo se chcete naučit vést projekty?

- mezinárodní kolektiv
- možnost tvořit dle iniciativy
- prostor pro rozvoj týmu
- přístup k plánování, možnost rozvinout vlastní nápad
- příležitost nastolit nové kontakty
- příspěvní k rozvoji ukrajinské kultury
- kreativně se meze nekladou

NAŠE POSLÁNÍ

Usilujeme o pozitivní obraz Ukrajiny prezentací ukrajinské kultury a jazyka obyvatelům Brna a Jižní Moravy. Přispíváme ke kladným vztahům mezi občany ČR a Ukrajinci a vytváříme prostor pro vzájemný dialog. Toto poslání naplňujeme skrze:

- pořádání kulturních vzdělávacích a jiných akcí (se zaměřením na historii, tradice i aktuální dění)
- jazykové kurzy a provozování ukrajinské knihovny
- poskytování informací potřebných pro integraci Ukrajinců do české společnosti
- zajišťování překladů a tlumočení
- zprostředkování pomoci Ukrajincům ve spolupráci s partnerskými organizacemi

Partneři

vesna

Za podpory

jihomoravský kraj

B | R | N | O |

НАДАННЯ ЖИТЛА БІЖЕНЦЯМ

В розпорядженні знаходяться 3 Будинки Добра, де жінки з дітьми, можуть знайти затишний притулок. Ми надаємо всі речі першої необхідності, та підтримуємо дружню атмосферу серед мешканців. Завдяки небайдужим добровольцям, нам вдається проводити інтеграційні заходи, наприклад: уроки чеської мови, відвідування культурних заходів, допомога з документами.

www.dumdobra.cz/uk

CAFÉ ŽINKA

NABÍDKA
ČAJ ZELENÝ A ČERNÝ, KÁVA, LIMO,
NĚCO MALÉHO K SNĚDKU, OBLEČENÍ,
HEZKÉ HRAČKY, BURZA

PROSTOR PRO ŽENY, KTERÉ PŘIŠLY Z UKRAJINY

CAFÉ JAVÁNKA MÁCHOVA 22 ÚTERÝ-PÁTEK
14:00-17:00

JAVANKAANDCO
@JAVANKA_AND_CO

MOŽNOST POPTAT CO ZROVNA
POTŘEBUJÍ - PODLE TOHO BUDEME MEZI
SVÝMI PŘÁTELI VYTVÁŘET NABÍDKU.

KEYOVERLAY.com

НАКЛЕЙКИ НА КЛАВІАТУРУ

Ми раді вам запропонувати простий, дешевий та швидкий спосіб як легко писати різними мовами.

НАКЛЕЙКИ НА КЛАВІАТУРУ

В асортименті інтернет магазину знайдете понад 50 мов та різні мовні комбінації (наприклад чесько-українсько-російсько-англійська комбінація розкладок в одному). Пропонуємо наклейки різних форм, кольорів (від білого до люмінесцентного і навіть золотого) на прозорому, чорному чи білому фоні.

Для реалізації наклейок була вибрана найякісніша технологія друку та матеріал з високою фіксацією і низькою товщиною, що гарантує стійкість наклейки на клавіші та комфорт при друку. Усі стікери мають захисний шар (ламінування) для забезпечення їх довговічності. Завдяки універсальному формату, підходить для будь-якого типу та моделі клавіатури.

🌐 www.prelepkyanaklavesnici.cz

✉ info@prelepkyanaklavesnici.cz

☎ +420 721 751 155

English version:

🌐 www.keyoverlay.com

СКИДКА 20%

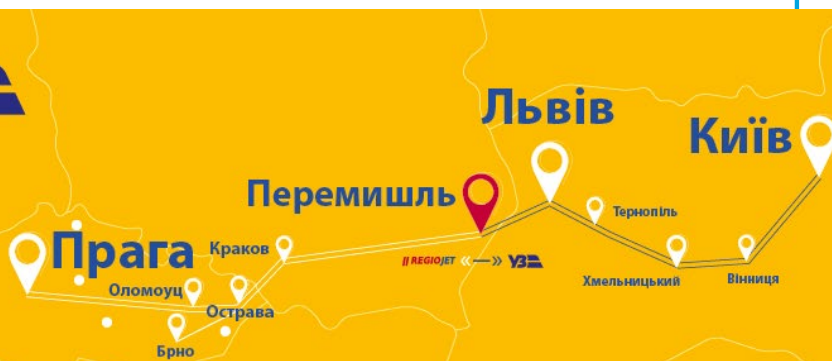
при закупівлі
будь-яких наклейок
та безкоштовна
доставка
при закупівлі
над 500 Крон
Код для скидки:
porohy

REGIOJET

Подорожуйте до Чехії зручними спальними вагонами

Ідеально підходить для сімей з дітьми

REGIOJET.UA/UKRAYINA

Безплатна професійна
психологічна
консультаційна
допомога для українців

Psychologická pomoc
pro uprchlíky z Ukrajiny
zdarma

Alina Vrublevska

Консультації можливі
як особисто в офісі,
так і в онлайн-режимі.

Тел.: +420 721 199 564
email: alinalinn@ukr.net

**ЖІНОЧИЙ ТА ЧОЛОВІЧИЙ ОДЯГ
ТА ОДЯГ ДЛЯ ДІТОК,
ВЗУТТЯ, КАЛЯСКИ**

Видача між 14:00 - 18:00
Адреса: k Milicovu 674, Praha 4
(станція метро Наје)